

Зелений Світ

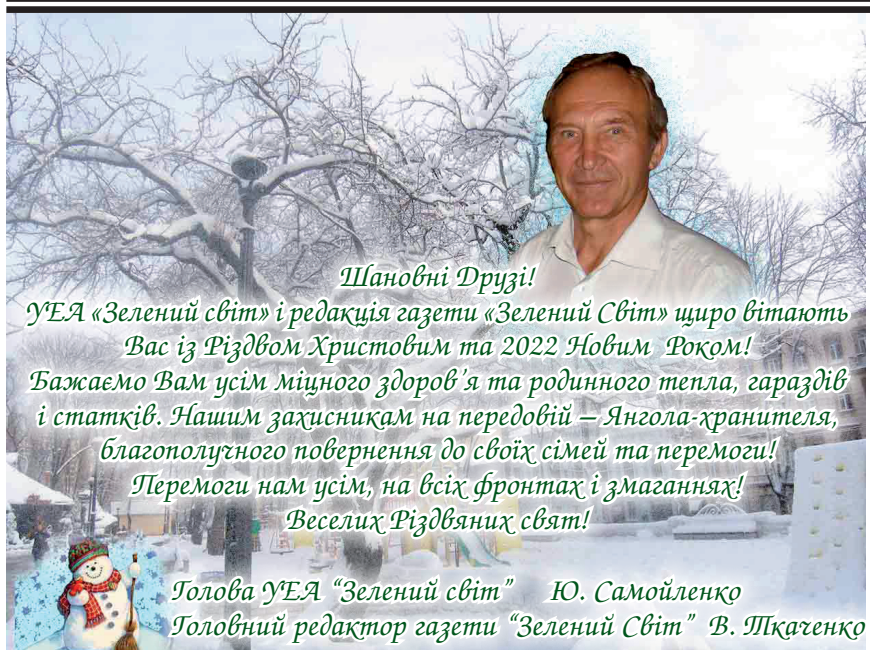
ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

№ 1 (376) січень 2022

виживання
демократія
гуманізм

СІЧЕНЬ

- 1 - Новий рік
- Всесвітній день миру.
- 7 - Різдво Христове у церков східного обряду.
- 10 - 425 років від дня народження Петра Могили, українського політичного, церковного і освітнього діяча, митрополита Київського і Галицького
- 12 - День українського політв'язня
- 13 - Щедрий вечір, або Маланка
- 14 - Новий рік за старим стилем, свято Василя.
- 15 - 30 років тому Президія Верховної Ради України ухвалила указ про Державний гімн України
- 19 - Хрещення Господнє, Богоявлення
- 20 - свято Івана Предтечі
- 22 - День Соборності України
- 28 - 30 років тому затверджено Державний прапор України
- День відкриття Антарктиди
- 29 - День пам'яті героїв Крут
- День мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни.

Шановні Друзі!

УЕА «Зелений світ» і редакція газети «Зелений Світ» щиро вітають Вас із Різдвом Христовим та 2022 Новим Роком!

Бажаємо Вам усім міцного здоров'я та родинного тепла, гараздів і статків. Нашим захисникам на передовій – Янгола-хранителя, благополучного повернення до своїх сімей та перемоги!

Перемоги нам усім, на всіх фронтах і змаганнях!

Веселих Різдвяних свят!

Голова УЕА «Зелений світ» Ю. Самойленко

Головний редактор газети «Зелений Світ» В. Шкаженко

УЕА «ЗЕЛЕНИЙ СВІТ» КРОКУЄ В ЛЮДИ

9 грудня в бібліотеці ім. Міцкевича відбулася зустріч молодих науковців з бібліотечною спільнотою столиці, на якій гості поділилися з аудиторією дослідженнями

30-літнього шляху розвитку української держави. В заході взяли участь і директор Виконавчої управи УЕА «Зелений світ» Віктор

► Ст. 3

РАДА РАТИФІКУВАЛА НАГОЙСЬКИЙ ПРОТОКОЛ ПРО ДОСТУП ДО ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

Верховна рада України ратифікувала Нагойський протокол про регулювання доступу до генетичних ресурсів та розподілу вигід від їхнього використання. Документ сприятиме збереженню біологічного різноманіття і сталому використанню його компонентів, повідомляє Укрінформ.

Членство України у протоколі передбачає сплату з держбюджету щорічного внеску до його фонду близько 3000 доларів. За виконання зобов'язань відпо-

відатиме Міндовкілля.

Мета протоколу — справедливий і рівноправний розподіл вигод від використання генетичних ресурсів. Зокрема, належного доступу до них, передачі відповідних технологій та належного фінансування.

Реалізація положень стимулюватиме збереження природних ресурсів в Україні як джерела прибутку, покращання середовища існування людини тощо.

ЄВРОПА МОЖЕ ПОВНІСТЮ ПЕРЕЙТИ НА ВОДНЕВЕ ПАЛЬНЕ

Перший у світі потяг на водневому двигуні розробили німецькі інженери з компанії Alstom. Він вже курсує між містами Нижньої Саксонії, пише 24 канал.

Наразі компанія-розробник будує ще 10 потягів для місцевої залізниці. Розповідають, що заправляти транспорт дуже легко.

«Його так само легко заправляти, як звичайний потяг дизелем. Ви з'єднуєте його з помпою і починаєте закачку. Через 15 хвилин все готово», — сказав директор технічних проєктів Alstom Рене Гессін.

Ще швидше можна заправити авто, які працюють на водневому пальному. Лише за 5 хвилин. Такий транспорт абсолютно безпечний для довкілля, адже в результаті використання водню в середовище викидається лише вода.

Крім того, транспорт майже не створює шумового бруд. Однак поки водневі автомобілі й потяги — це задоволення не з дешевих: 1 кілограм водню в Німеччині коштує 4–6 євро. Це в 3 рази більше, ніж вартість газу, необхідного для генерування такої ж кількості енергії.

СУД НІМЕЧЧИНИ ВІДХИЛИВ ПОЗОВ ПРОТИ «ПІВНІЧНОГО ПОТОКУ-2»

Вищий адмінсуд у Грайфсвальді відхилив позов, поданий німецькою природоохоронною організацією Deutsche Umwelthilfe (DUH) проти будівництва газопроводу «Північний потік-2», повідомляє DW.

Позов був спрямований проти гірського управління німецького міста Штральзунд. Воно було одним із ліцензуючих органів і у 2018 році відповідало за дозвіл на будівництво та експлуатацію трубопроводу у прибережних водах Німеччини.

МАСК ПЕРЕТВОРИТЬ CO₂ НА ПАЛИВО

Американська приватна аерокосмічна компанія SpaceX націлена створювати ракетне паливо з діоксиду вуглецю, оголосив засновник та гендиректор компанії Ілон Маск.

«SpaceX запускає програму з виведення CO₂ з атмосфери та перетворення його на ракетне паливо», — написав він, закликавши приєднуватися всіх зацікавлених. Розробка такого типу палива, зауважує Маск, матиме значення для освоєння Марсу.

Газета «Зелений світ».
Виходить з 1989 року.
Засновники газети: УЕА
«Зелений світ»

Передплатний індекс
Свідчення про реєстрацію
№ 630 серія KB
від 10.05.1994 р.
Ідентифікаційний код
№

Юридична адреса: 04070, м.
Київ, Конtrakтова площа, 4
Адреса для листування:
01004, м.Київ, вул.Л.Толстого, 9

e-mail: vtkach_ko@ukr.net .

ВЕБ сторінка УЕА «ЗС»
WWW.zelenysvit.org.ua

Шеф-редактор
Юрій Самойленко
Головний редактор
Віктор Ткаченко

Думки, висловлені авторами
матеріалів, можуть не збігатися
з позицією редакції.

Рукописи не рецензуються
і не повертаються. Листування
з читачами лише на сторінках
газети.

Надруковано УЕА «Зелений
світ»

Тираж 999 прим.

В газеті використовуються
матеріали з інтернет-видань:
Кореспондент.net; Укрінформ;
УНІАН; eko.portal.org.ua; ЕКОЛОГІЯ
ЖИТТЯ, ECOTOWN.

УЕА «Зелений світ» створе-
на в 1988 році як реакція суспіль-
ства на жакливий екологічний
стан в Україні, спричинений
Чорнобильською катастрофою
1986 року. Асоціація є членом
Міжнародної федерації «Друзі
Землі».

Голова УЕА «Зелений світ»
Юрій Іванович Самойленко.

Газета «Зелений Світ» була,
на час створення, одним з най-
перших неформальних антире-
жимних видань, в якому відкри-
валася правда про стан здоров'я
нації та екологічні негаразди
в країні. Газета стала рупором
демократії. В епоху тотального
замовчування та брехні на наших
шпальтах відкривалися жакні
картини радянської дійсності.

УКРАЇНА РОЗСЛІДУЄ НИЩЕННЯ РОСІЄЮ ДОВКІЛЛЯ КРИМУ

Під процесуальним керівництвом про-
куратури Автономної Республіки Крим
та міста Севастополя розслідуються 20
епізодів порушення законодавства у сфері
охорони довкілля в окупованому Криму,
повідомляє начальник управління нагля-
ду за додержанням законів прокуратури
АР Крим та міста Севастополя Сергій
Турчин.

«Зокрема, на сьогодні у провадженні
слідчих, як поліції, так і СБУ, перебувають
20 епізодів злочинних дій у сфері охорони
довкілля, за якими здійснюється досудове
розслідування», — розповів Турчин.

За його словами, для отримання до-
казової бази даних злочинів прокурорами
безпосередньо проводяться такі заходи як
щоденний моніторинг інформації, доступ-
ної в мережі Інтернет, відпрацювання фак-
тів, що надходять із державних структур,
наприклад, Представництва президента
України у Криму, від громадських органі-
зацій та з інших джерел.

Зокрема, злочинні діяння кваліфіку-
ються за статтями від 236 (Порушення
правил екологічної безпеки) до 240 (По-
рушення правил охорони чи використан-
ня надр) КК України. Відпрацьовуються
також факти за ст. 241 (Забруднення
атмосферного повітря) КК України.

ЯК ВІЙСЬКОВІ НАВЧАННЯ РОСІЇ ЗНИЩУЮТЬ КРИМ

За 7 років анексії Росія завдала Україні
екологічних збитків на мільярди гривень.
Окупований Крим став зоною екологічної
небезпеки, повідомляє «Крим.Реалії».

Після окупації на Керченський півост-
рів регулярно приїждять тисячі російських
військових. Вони займають приблизно 55
тисяч гектарів. У прибережній зоні масово
 гине риба та дельфіни через вибухи снарядів у морі.

Головними джерелами забруднення,
окрім постійних військових навчань, є
будівництво Керченського мосту, не-
контрольовані розливи нафти, відсутність
очисних споруд.

ОКУПАНТИ ЗДАЛИ НА БРУХТ СХОВИЩЕ РАДІОАКТИВНИХ ВІДХОДІВ

Окупанти фактично знищили частину
сховища радіоактивних відходів у Донецьку
і розпиляли його на металобрухт. Про
це повідомив нардеп і экс-голова Держ-
екоінспекції України Єгор Фірсов.

За його словами, йдеться про схови-
ще на території Донецького казенного
заводу хімічних виробів. У 2014 році він
опинився в зоні бойових дій під обстріла-
ми, там неодноразово лютували пожежі і
горіли склади боєприпасів. На території
сховища радіоактивних відходів не до-
тримувалася жодна з норм правильного та
адекватного поводження з небезпечними
відходами.

Аналіз супутникових знімків території
виявив у безпосередній близькості від
місця розташування головного могильника
радіоактивних відходів, земляні роботи,
що проводились невстановленими осо-
бами.

Результатом цих робіт стала поява но-
вого концентричного котловану діаметром

близько 14 м поряд із раніше виявленим
аналогічним котлованом. Фактично оку-
паційна влада дала добро на знищення
частини сховища і розпил резервуарів на
металобрухт. Залишки радіоактивних від-
ходів залишили просто неба.

За словами Фірсова, це призведе до
зараження ґрунтів та вод радіоактивним
речовинами, найнебезпечніші з яких уран
та плутоній. Тож є висока вірогідність, що
весь радіоактивний брухт може потрапити
безпосередньо у Карлівське водосхови-
ще, де зберігаються запаси питної води
Донецька.

ПЛЯМА НАФТИ НА ВСЕ ОЗЕРО

Київською міською прокуратурою
взято на контроль хід досудового роз-
слідування, розпочато за фактом за-
бруднення нафтопродуктами водойм в
Оболонському районі столиці, повідомляє
прес-служба Київської міської прокурату-
ри у Facebook.

Зазначається, що до Оболонської
окружної прокуратури м. Києва надійшли
звернення від небайдужих громадян сто-
совно виявлення зливу нафтопродуктів із
дошової каналізації, яка впадає в озеро
Кирилівське, а також забруднення поверх-
невих вод каскаду озер Опечень (Почайна)
в Оболонському районі міста Києва.

Для фіксації обставин події та відіб-
рання зразків забруднених вод на місце
події здійснено виїзд слідчо-оперативної
групи та інспекторів Державної екологіч-
ної інспекції Столичного округу.

Крім того, з огляду на те, що проблема
забруднення поверхневих вод у місті Києві
набула системного характеру, за ініціати-
ви відділу Спеціалізованої екологічної про-
куратури Київської міської прокуратури
проведено виїзну оперативну нараду за
участі керівництва Оболонської окружної
прокуратури м. Києва та співробітників
Оболонського управління поліції ГУ НП
в м. Києві.

КЕРІВНИЦТВО ТЕС НЕ ПУСТИЛО НА ПІДПРИЄМСТВО ЕКОЛОГІВ

На Бурштинській ТЕС, яка належить
Рінату Ахметову, була зафіксована масш-
табна аварія. Попри це у ДТЕК заявили, що
прорвало звичайний колектор з водою і
шкоди довкілля немає. І хоч екологічну
інспекцію на підприємство не пустили,
незалежна хімічна експертиза виявила у
рідині з місця затоплення перевищення
допустимої норми миш'яку. Про це повідо-
мляють журналісти-розслідувачі програми
«Схеми», які працювали на місці аварії.

Журналістам «Схем» вдалось зняти
місце аварії з дрону. На кадрах видно
затоплену темною рідиною територію
ТЕС площею до 10 гектарів. Фахівці, які
переглянули це відео, підтвердили, що
найбільш вірогідно йдеться про розрив
золошлакопроводу з небезпечними ре-
човинами.

Журналісти зафіксували, що цю рідину
відкачували прямо у водосховище поруч,
поєднане з місцевою річкою, яка далі
впадає у Дністер.

От така ціна «міцних господарників» та
всього, що з ним пов'язано. Але в Україні
про таке говорити не особливо прийнято.
І на «головному ток-шоу країни» про таке
теж говорити не будуть.

Початок на ст. 1

УЕА «ЗЕЛЕНИЙ СВІТ» КРОКУЄ В ЛЮДИ

Ткаченко. Він презентував бібліотекарям історичну літературу, зокрема книжку «Зелена хвиля незалежності», котра складається зі спогадів лідерів УЕА «Зелений світ» та активістів — безпосередніх учасників тих подій та інші книги про діяльність патріотичної спільноти у здобутті державної незалежності України.

Під час діалогу промовці намагалися розкрити причини та наслідки зміни в Україні тоталітарного режиму на демократичну модель розвитку країни, помилки та досягнення на цьому шляху.

ВИВЕДЕНИЙ НОВИЙ СОРТ ЯБЛУК «ГАЛИНА ЯБЛОНСЬКА»

УЕА «Зелений світ» сердечно вітає народну артистку України Галину Гілярівну Яблонську з увічненням її імені в солов'ячому плоді!

Мелітопольським центром природного землеробства виведений новий сорт яблук «Галина Яблонська». Директор центру Герасько Тетяна Володимирівна, селекціонер Толстик Галина Миколаївна.

У серпні 2021 року вже зібрали перший урожай яблук. Отримано сертифікат на новий виведений сорт яблук «Галина Яблонська». Українські науковці високо оцінили її вклад в українську культуру. Міжнародна організація Жіноча Громада привітала пані Галину Яблонську з високою оцінкою її таланту науковою спільнотою.

НА ЗВАЛИЩІ ВИСАДИЛИ ДЕРЕВА

У Харкові триває завершальний етап рекультивації Дергачівського полігону твердих побутових відходів, поки на новому добудовують сміттєпереробний комплекс. Комунальники разом з активістами висадили тут дерева й кущі.

Загалом заплановано висадити саджанці 2,6 тисячі ялівцю та 200 спіреї, а також 620 саджанців тополь. Площа садіння становить 13 гектарів.

Крім комунальників, до акції долучилися екоактивісти, студенти Національного технічного університету «ХПІ» та Харківської національної академії міського господарства імені Бекетова.

Раніше для запобігання потраплянню полігонного газу в атмосферу його вкри-

ли геомембраною, зверху вклали шар фільтрації та насипали ґрунт. Водночас поряд з полігоном уже будують сміттєпереробний завод.

«В Україні рекультивацію такого масштабу не робив жоден полігон. Впевнений, що для багатьох ми станемо прикладом. Ми вийшли на фінішну пряму. За допомогою рослин ми не лише зміцнимо схили колишнього полігону, а й зможемо значно покращити якість повітря — збагатити його киснем та іншими корисними речовинами», — наголосив Юрій Суярко.

ЗБЕРЕЖЕМО ІСТОРИЧНУ ПАМ'ЯТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Голова Київського товариства політ'язнів та репресованих Олесь Шевченко, голова Всеукраїнського товариства політ'язнів та репресованих Оріся Сокульська, голова Секретаріату Всеукраїнського об'єднання ветеранів Віктор Ткаченко, голова ВААД України (Асоціація єврейських організацій та общин України) Йосиф Зісельс, голова ГО «Музей шістдесятництва» Олександр Ткачук звернулися до Київського міського голови Віталія Кличка з проханням заснувати в історичному будинку по вул. О. Гончара, 33 Музей визвольних змагань на основі вже діючого за цією адресою Музею шістдесятництва.

Для цього необхідно оголосити марафон на продаж та здачу в оренду звільнених недавно територій цього будинку колишнім орендарем Народним рухом України.

Будинок по вул. О. Гончара, 33 дуже органічно підходить для Музею визвольних змагань України, адже у ньому довгий час діяв Народний рух на чолі з героєм України Вячеславом Чорноволом, пам'ятна дошка якого розміщена на фасаді будинку. Тут пропонується розмістити музейні експозиції, фондове приміщення, бібліотеку та залу для громадських заходів. Попереднє погодження на цей проєкт громадська делегація вже отримала від Департаменту культури Київської міської держадміністрації.

АКУЛ ВРЯТУВАЛИ ВІД БРАКОНЬЄРІВ

В Одеській області морські прикордонники випустили на волю з браконьєрських сіток великих осетрів, катранів (чорноморських акул) та крабів, повідомили в прес-службі Одеського загону Морської охорони ДПСУ.

«Тактичною групою катерів Одеського загону Морської охорони під час патрулювання Каркінітської затоки Чорного моря виявлено 400 м мереж без бірок», — повідомили в загоні.

Зазначається, що нічийні рибальські

знаряддя стали пасткою для катранів, червонокишечних осетрів і крабів. Як стверджують у прес-службі, сітки не мали необхідних (передбачених законом) позначень, але були помічені особливими «пляшковими» буйками.

На волю прикордонники випустили чотирих катранів і чотирих великих осетрів, а також 20 крабів, які заплуталися в сітках. Збиток державі міг скласти близько 100 тис. грн.

На думку прикордонників, вищезазнані знаряддя лову могли бути покинутими або загубленими в морі, але в будь-якому випадку використовувалися незаконно.

3 ЛЮБОВ'Ю ДО ПЛАНЕТИ

Школярі взяли участь у Всеукраїнському фестивалі соціальної реклами Waste Management School Recycling. Загалом учасники з різних куточків країни представили 99 відео та 38 постерів. Вони висвітлили надважливі теми — сортування сміття, відповідальне споживання та рух до життя з мінімальним продуктуванням відходів.

Екологія — сучасно, модно й актуально. Це ваше життя, проживайте його гідно та відповідально, — підкреслює директор Українського державного центру позашкільної освіти МОН України Геннадій Шкура.

Навчальний заклад активно сортує сміття, регулярно бере участь у прибираннях та займається ековихованням дошкільнят. Однак зупинятися на цьому не планують.

ЕКОЛОГІЧНА АНТИПРЕМІЯ «СВИНСТВО РОКУ 2021»

Оголошуємо провідну номінацію і володаря почесного титулу «Свинство року 2021»!

Головним розчаруванням цього року стали ГРОМАДСЬКА СПІЛКА ПРОФЕСІЙНА АСОЦІАЦІЯ ЕКОЛОГІВ УКРАЇНИ та її президентка Людмила Циганок, яким присуджено антипремію в номінації «Байкарі про екотероризм та екорейдерство» за маніпуляції, навішування ярликів та розпалювання ворожнечі між бізнесом і громадськістю.

Екологічна антипремія «Свинство року», яка була заснована 5 років тому екологічними організаціями за участі політичних діячів та журналістів для відзначення найбільших розчарувань та невиконаних зобов'язань і обіцянок у сфері охорони довкілля та захисту екологічних прав громадян, цього року має лишень одну номінацію. Тема цієї номінації пов'язана практично зі всіма сферами охорони довкілля і стосується захисту та безпеки осіб, що захищають довкілля та свої екологічні права.

ВІРТУАЛЬНА ПОДОРОЖ

Волинські лісівники проклали туристичний 3D-маршрут у ботанічний заказник, йдеться у сюжеті ТСН. Заказник, який охоплює шістьсот гектарів, можна розгледіти з висоти, а також побувати на окремих його локаціях. Для маршруту обрали найяскравіші локації: будинок над ставком, що є найвищою точкою заказника, а також вольтер з дикими тваринами. Лісівники сподіваються, що віртуальний тур буде цікавий як дорослим, так і малечі.

ОДИН В ЛІСІ ВОЇН. ІСТОРІЯ ВІЧНОГО РЕВОЛЮЦІОНЕРА, ДИСИДЕНТА І ПОЛІТВ'ЯЗНЯ МИХАЙЛА МИХАЛКА

Біографія багатьох із таких людей з'єднана з географією. Вони люди-легенди, які складають душу і дух наших міст. Саме вони можуть розповісти про наші міста і нас самих більше, ніж історичні камені або статистика.

Він поволі піднімається сходами. Там на вершині губиться в нетрях горища. Зрештою вигулькує назовні — з великим шматком металу, на якому щось написано.

Я читаю вголос.

«Демонстрація за негайне припинення будь-яких будівельних робіт у Голосіїві відбудеться 3 липня. Збір біля І корпусу с/г академії о 12.00».

— Шкода, що на оголошеннях рік не пишуть. Для історії варто було б, — каже мені згори Михайло Юхимович Михалко. — Ви ж уточніть, що це 1988-й.

А може й не варто? Судячи з усього, переді мною плакат на всі часи. І людина, яка бореться весь час. Питання в тому, звідки в ній стільки надії.

Він трохи мружиться на сонці, витираючи долонею пил з літер. Худий, тому блакитна в клітинку сорочка в колір очей видається трохи йому завеликою. Ліворуч з боку серця виблискує значок «Зеленого світу», чи не першої української екологічної організації, створеної в 1987-му. Він і досі є зберігачем її прапора.

Михайлу Михалку 80 років. Попри те, що він ледь помітно скутильгає на хвору ногу, в його ході відчувається якась чи то пружність, чи то непокірність, притаманні молодості.

— І зараз багато чого не так. Пишем. Строчим. Моя зброя — то слово і плакати. Іноді камінь, — усміхається він, натякаючи на те, як напередодні жбурнув каменюку в одне з вікон Верховної Ради.

— Чула, — кажу йому. Він сєє.

— То я подав знак українському народові, що потрібно боротися проти продажу землі.

На цих словах напевно хтось поблажливо посміхнувся. Та Михайло Михалко завжди говорить, що думає, і робить те, що задумав, не надто зважаючи на інших.

Зрештою, якби він не був таким як є — ідеалістом, диваком, вічним революціонером і навіть трохи міським божевільним, називайте, як хочете — можливо, і Голосіївський ліс сьогодні був би якимось іншим.

А на повороті до будинку родини Ми-

халків у затінку лапатоного клена не ховався б знак, що повідомляє: за кілька кроків ви опинитеся на території Національного природного парку «Голосіївський».

Михайло Юхимович називають ветераном екологічного руху в Україні.

Історія ця довга і звивиста, як путівець.

Нинішню його домівку і будинок, де народився Михайло Михалко, пуповиною пов'язує стежка, що тягнеться через черво лісу. Михайло Юхимович визирає з-за воріт і прокладає мені маршрут.

— Від шлагбауму спуститесь вниз до Міткіного ставка, потім підніметься вгору до вулиці Блакитного. Далі повернете на Генерала Родимцева до Оріхуватських ставів. А там ще трохи.

В його голові розгортаються карти Києва за різні роки і він водить ними за руку.

...Задорожний провулок, 3. Будинок на 40 квартир. Невеличка напівпідвальна квартирка з двох кімнат. Одну з них займає верстат голови сімейства. Він був столяром. Такий вигляд мав прихисток родини Юхима і Лідії у 1940 році, коли в них народився другий син — Михайло.

Тоді це глуха околиця Києва — Деміївка, перейменована на Сталінку. Голосіївського проспекту ще немає. Вийшов з дому, за кілька десятків метрів яр, що відділяє будинок від Голосіївського лісу. Між будинком і яром довгі смужки городів.

В яру місцеві хлопці люблять грати в футбол. Бо ж зручно: куди не закинь м'яча, він все одно котиться вниз. Час від часу чути трамвай №10. Коли в Голосіїві під час війни тривали бої, казали: це той, що везе на передову.

Перші спогади — матеріні, але вже як його. Ось Ліда вибігає з Михайлом на руках з квартири. 8-місячний малий голосно плаче. Хлопець біля артилерійської гармати, яка стоїть у самому дворі, кричить жінці: «Роззявляй рота». Гримить вибух. Вона з відкритим ротом, щоб вберегти барабанні перетинки, біжить на город. Син в одній руці, іншою викопає картоплю. «Що це тьохкає? — Біжи, дурна, то кулі!».

Потім ховалися в Червоному яру зі стрімкими глиняними схилами. Люди в тому схилі копали землянки. Замість дверей завішували вхід рядном. Всередині — саморобна пічка, на підлозі — сіно.

«Ліда, ходи набири цукерок, в тебе ж діти!». Вона не одразу зрозуміла, що сусіди тягають додому солодоші з покинутої кондитерської фабрики. Побігла. Та залишилися тільки бочки зі згущеним молоком. Набрала два відра, принесла в яр. Німці вже зайшли в місто, почали їздити по дворах, вимітати запаси, в кого, що є. Вона кинула соломку з підлоги у відро, а згори притрусилася попелом. Скарб вберегла.

Після війни вони повернулися в свою квартиру. Будинок попри все вцілів.

— В голодні 47-48-го років Голосіївський ліс дуже сильно нас виручав, — каже Михайло Юхимович. — Усе життя біля нього.

Давно немає будинку, який батько Михайла Юхимовича власноруч побудував для родини на вулиці Водогінній. Вони й пожити там не встигли — по ньому про-

йшла траса вулиці Деміївської. Зрештою знайшли нову домівку. Але далеко від лісу втекти не вдалося.

Зараз у тому лісі росте багатовіковий дуб, що має назву «Дуб Михалка» і охороняється законом. Будинок дитинства, до речі, й досі стоїть. Тільки змінив адресу. Тепер це вулиця Стельмаха.

За дивним збігом обставин саме в ньому сьогодні розмістився Музей советської окупації і київське відділення правозахисної організації «Меморіал» імені Василя Стуса.

Постійні відрядження по всій Україні вимотували. Можливо, саме своє кочове життя й обмірковував інженер-механік Михайло Михалко, коли проїжджав територією сільгоспакадемії в Голосіїві, де колись вчився.

Кілька навчальних корпусів у стилі українського необароко тепер вже були не самі. Природу поступово з'їдала житлова забудова.

— Чому вони затіяли будувати житло в лісі? У голові не вкладалося. Там же були суцільні дуби! — пригадує Михайло Юхимович.

Тоді вперше усвідомив, що ліс, який він завжди сприймав як належне, може зникнути. Говорить емоційно, ніби це було вчора, а не десятки років тому.

Він сидить у кріслі у вузькій кімнаті, що слугує йому нині за кабінет, в оточенні стосів телефонних книжок, блокнотів, зошитів, видаючи в ньому людину, яка нічого не викидає. Інколи згадує про горища і я розумію, що там той ще архів.

Тоді на початку 1970-х Михалку хотілося щось зробити, аби зупинити наступ будівель.

— Пам'ятаю, як поїхав до Богдана Рильського, сина Максима Тадейовича, сподівачись на розголот. Вони жили в Голосіїві. Максим Рильський любив ті місця. Тож я сподівався на допомогу. Та Богдан, який тоді був директором музею, присвяченого батькові, слухав, погоджувався, але далі справа не рухалась.

І відповіді на питання, що можна вдіяти, не знаходилося. Ідея з'явиться набагато пізніше, коли Михалко сидітиме у в'язниці.

Він і досі дивується, як так сталося. Звичайний хлопець, вчився, працював. Одружився, народився син. Ось і вся історія. Але якось він сяде за друкарську машинку і складе оголошення:

«Продається друкарська машинка для виготовлення листівок проти русифікації України».

І піде розклеювати «оголошення» по місту.

— Ще в академії я захопився вивченням української технічної мови, — розповідає Михалко.

Підштовхнув до цього один викладач, який примудрився кілька лекцій прочитати українською.

— Ми звикли російською. А він якісь слова незрозумілі говорить. В аудиторії хто сміється, хто схвалює. Голова в'єтнамського земляцтва каже: «Ми не розуміємо».

На тому лекції українською скінчилися. А для Михалка все почалося. Шукав словники,

Початок на ст. 4

по крихтах збирав інформацію. Але ж вся технічна література російською. До кого не звертався, ніхто нічого не знає.

— У нас був родич Олексій Іванович Савчук, письменник. Він був партійний працівник, про Леніна, Петровського писав книжки. І я до нього із запитанням, що відбувається? А він: «Українська мова приречена. Побутова мова ще зберіглася. А наука, техніка, медицина? Все розвивається, проте нові слова не створюються. Мова робиться неконкурентоздатною». Зрештою я осягнув масштаби русифікації.

Коли у 1978 році приймали нову конституцію УРСР, вирішив відгукнутися на заклик надсилати свої пропозиції. Прагнув аби новий документ захищав українську мову. Пропозиції поніс спочатку в райвиконком, потім в міський. Та марно. «Достроково відзвитувалися. Несіть у Верховну раду».

Знайомі почали попереджати: не дуже виступай, а то посадять. Як посадять? За пропозиції? Ось тоді все як до купи склалося — розмови, що чув, розповіді матері про Голодомор і батька, якого засудили за зберігання зброї і відправили на будівництво Біломорсько-Балтійського каналу.

— Бажання, щоб життя було справедливым, — це, мабуть, головне, що рухає людьми. От я і вирішив діяти своїми народними методами. Є така книжка «Один в полі воїн». Один теж може повоювати, — усміхається Михайло Юхимович.

Потайки від рідних він вистукував листівки на машинці. Потім у відрядженнях розкладав по електричках, надсилав на незнайомі адреси та розклеював як оголошення.

«Продається вже 325 років доля українського народу, його мова, культура, національні інтереси. Українці! Боріться проти русифікації, не давайте московським колонізаторам нищити українську мову!»

Паралельне життя тривало шість років. Поки 14 вересня 1984 року Михалка не заарештували на виході з лікарні, куди напередодні його направив на обстеження військомат. Михалка посадили в автівку.

«Стоп! У мене останнє прохання». Кілька пар очей вступились в нього. «Я ж на обстеженні був. Цікаво, який у мене тиск? Хотів би поміряти. Така ж подія в житті не завжди буває».

— Вони так злісно на мене дивилися, думали я знушаюсь. А я ж справді хотів тиск поміряти, — сміється він.

Далі були обшуки вдома і суд. Михалко отримав три роки за статтю 187-1 КК УРСР «Систематичне поширювання в усній формі завідомо неправдивих вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад...» Два роки дали по статті «Зберігання боєприпасів» за знайдені набої до спортивної зброї.

Він злився на себе за необережність і це на деякий час вимкнуло всі інші почуття. А далі лиш ізоляція, яка перетворювала життя на пустку, і темні цілковито невідомості — найстрашніше, що він коли-небудь відчував.

— Не розумієш, як себе поводити. Ще не знаєш, що за зайву передачу, поба-

чення чи ще щось, на тебе доноситимуть. Хочеш подивитися на вулицю, а не можна. Хіба що на небо... Там ворона пролетить і вже радієш. Життя продовжується, — розповідає він.

Поки тривали слідство і суди Михайло Михалко перебував у Лук'янівській в'язниці й Ірпінській колонії. І за 22 місяці все ж розібрався зі стратегією. Писав: свої помилки зрозумів, більше так не буду. Аби тільки вибратися.

На початку 1987-го суд присудив йому ще три з половиною роки («Заволодіння державним майном шляхом шахрайства» та «Підrobка документів»), знайшовши порушення в оформленні відряджень.

А восени того ж року Михайла Михалка звільнили за амністією «на честь 70-річчя Жовтневої революції».

— Аби не почалась перебудова, не відпустили б. Вони ж додають терміни, поки не перевиховають, — каже він.

Саме в ув'язненні сталося дещо важливе: він випадково прочитав у газеті про створення десь національного парку. І згадав про Голосіївський ліс.

Після звільнення Михалко довго не міг влаштуватися на роботу. Зрештою його взяли бляхарем в рідну сільгоспакадемію. На роботу і додому ходив лісовими стежками повз Дідорівські стави.

Життя на свободі потроху ставало на колію. І можливо та ідея про національний парк для Голосієва загубилася б в рутині днів, якби не чутки про можливе будівництво. Незабаром вони почали втілюватися в реальність.

Навесні 1988-го стартували підготовчі роботи, зокрема, вимітка дерев під вирубку. З'ясувалося, що Державний комітет з охорони природи погодив будівництво цілої вулиці на 7 гектарах лісу.

Якось непомітно для себе Михайло Михалко усвідомив, що багато бігає.

— День починався так. Спочатку йду по корпусах, щоб зробити роботу. Потім повертаюся в майстерню і працюю. Далі біжу перевірити, чи не почалася вирубка. А ще ж треба подзвонити, аби дізнатися новини, — вигукує Михайло Юхимович і показує на великий чорний апарат.

— Телефон! Скільки я його добирався! Лець добився. Складність була в тому, що дзвонити треба, а телефонів немає. Шукаєш телефон-автомат. Або йдеш в Інститут фізики. Там на прохідній дзвониш. Добре, що дозволяли. Але не завжди. У нас тут пожежа в сусідів була. Прибігаю в Інститут фізики. «Пожежа! — У нас закритий пост. — Подзвоніть! — Ми не маєм права». І в таких умовах ще вдалося щось зробити.

...Цей день починався, як зазвичай. Поки хтось не сповістив: в ліс заїхала техніка. Коли Михалко разом з невеликою групою людей прибігли на місце, дерева вже пиляли. Зупинити техніку власними силами тоді не вдалося.

Перший плакат «Кияни! За 300 метрів від цього місця відбувається вирубка заповідного Голосіївського лісу!» Михалко повісив на стовпі на розі вулиць Героїв оборони та генерала Родимцева.

Під цим плакатом за столом, який Михайло Юхимович приніс з дому, активісти почали збирати підписи за припинення вирубок. Всюди розклеювали оголошення. А плани, як залучити якомога більше

людей до протесту, складали в майстерні. Такого досвіду ніхто не мав, тож імпровізували, як уміли.

— Ми тоді жили ідеєю достукатися до телепрограми «Взгляд», — пригадує Михалко. — Вона єдина виходила в прямому ефірі. Її всі дивилися. І ми домовилися дзвонити гуртом, аби розповісти про вирубки в Голосієві.

На той момент на вирубці вже побували українські телевізійники. Передача «Актуальна камера» зробила сюжет. Зрештою, за словами Михалка, додзвонилися і на «Взгляд». Це було справжньою удачею. Перша демонстрація на захист лісу зібрала кілька сотень людей. Проте влада на акцію не відреагувала.

Натомість активісти на громадських зборах офіційно оформили свою групу, назвавшись Громадським комітетом за врятування Голосіївського лісу. І поставили мету: домогтися для нього природоохоронного статусу. Готувалися до другої демонстрації.

Аби втихомирити невдоволення киян, почала працювати державна комісія з розслідування вирубки 2,6 га лісу. Але її висновки не влаштували активістів, які вимагали гарантій, що ліс не чіпатимуть.

Попри штрафи, затримання, тиск на студентів, акції протесту не припинялися: демонстрації, пікети ради міністрів, перемовини з чиновниками. Загалом у 1988 році вдалося влаштувати чотири великі природоохоронні демонстрації.

— Чому саме ви стали рушієм цієї справи? — питаю Михайла Юхимовича.

— Я ніколи не вважав себе організатором. Просто робив, а інші приєднувалися. Аби інші робили, то я б приєднався, — відповідає він, усміхаючись. — Але інші, чи то боялися, чи то не знали, за що взятися. А я ні міліції не боявся, ні КДБ. Нічого. Був уже розкріпачений цими своїми політичними відсидками.

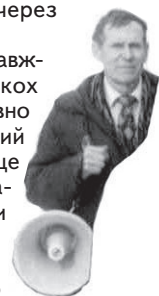
Восени 1988-го Київська міська рада зрештою пішла на поступки і прийняла рішення призупинити будівельні роботи, а також розглянути можливість надати Голосіївському лісу заповідного статусу.

— Я б не порівнював ту акцію з нинішніми, бо все ж то були зовсім інші часи. Влада однієї партії, на яку теоретично можна було тиснути, — каже Олег Андрос, письменник, кандидат політичних наук, активіст. — Наразі головна проблема — масова байдужість. Будь-хто може кричати будь-що. І відповідь маси — «ну то й що?».

Олег познайомився з Михайлом Михалком у 2005-му, коли приєднався до організації «Дружина охорони природи» Києва. Тоді він постійно брав участь у пікетуваннях Київради через знищення зелених зон.

— Такі історії — це завжди спонтанна дія декількох ентузіастів. Всі ми інтуїтивно розуміли, що Голосіївський ліс треба захистити. А ще розуміли, що треба малювати банери і тиснути на політиків масовими акціями й скандуванням кричалок. Іноді так довго доводиться «кричати».

(текст матеріалу скорочено)
ОЛЕНА СТРУК, «Українська правда»

ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ ЗАГРОЗЛИВІШЕ, НІЖ COVID-19

Від забруднення повітря в світі щороку помирає 7 мільйонів людей. Зокрема в Україні жертвами зіпсованого повітря стали майже 3 тисячі людей впродовж 2020 року. Вчені попереджають, що кліматичні зміни можуть призвести до більших катастроф.

В Організації об'єднаних націй попередили, що унаслідок шкоди довкіллю руйнуються системи харчування. Це потенційно може призвести до нестачі харчів на планеті. Водночас психологи констатують збільшення психологічних розладів у людей на тлі глобального потепління.

На думку експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, зміни клімату можуть завдати світу більшої шкоди за пандемію COVID-19. У міжнародній організації закликали світові уряди до дій, аби запобігти катастрофічним наслідкам глобального потепління для планети.

ДЕПРЕСІЯ ВИНИКАЄ ЧЕРЕЗ НЕБЕЗПЕЧНІ ЧАСТИНКИ В АТМОСФЕРІ

Група китайських і американських дослідників з Інституту розвитку мозку імені Лібера, Університету Джонса Гопкінса і Пекінського університету з'ясувала, що в осіб, які живуть у брудному повітрі, підвищений ризик депресії. Про це йдеться в статті вчених, яку опубліковано в Proceedings of the National Academies of Sciences.

Це підтвердили 352 добровольці, які мешкають у столиці Китаю і які взяли участь у дослідженні.

Генотипування показало, що нейронні мережі руйнувалися як з допомогою роботи генів, що пов'язують із депресією, і через брудне повітря. Потім вчені порівняли нейронні мережі тканин мозку осіб, що померли, і учасників експерименту.

З'ясувалося, що в осіб з високою генетичною схильністю до депресії, які живуть у більш забруднених районах, відповідальні за психічний розлад гени набагато частіше експресувалися разом.

НАЗВАНО НОВУ КОРИСТЬ ГОЛОДУВАННЯ

Голодування може прискорити метаболізм в організмі й захистити його від вікових змін. Також воно позитивно позначається на циркадних ритмах, тим самим сприяючи збільшенню тривалості життя.

Такі висновки були зроблені в ході дослідження за участю лабораторних мишей, які голодували протягом 24 годин, передає Cell Reports.

У тварин при цьому спостерігалось зниження споживання кисню, дихального коефіцієнта та кількості енергії, що витрачається, але ці ефекти оборотні при повторному прийомі їжі. Спостереження показало, що голодування знижує активність білків BMAL1 та REV-ERBa, що беруть участь у регуляції добової роботи організму.

За словами вчених, помірне голодування дозволяє відновити роботу внутрішнього годинника у разі, якщо він «збився».

ПОЗБУТИСЯ ЗАЙВОЇ ВАГИ В ДОМАШНІХ УМОВАХ

Гарбуз. Найчастіше зайва вага набирається через неправильний обмін речовин, у такому випадку організм вимагає відновити нормальний метаболізм і очиститися від шкідливих накопичень. Допоможіть йому схуднути простим народним способом — варенням з гарбуза. Для виготовлення варення «стрункости» вам потрібно: 3 кг гарбуза, 2 апельсина, 1 лимон, цукор.

Рецепт: спочатку гарбуз очищений від шкірки і внутрішньої м'якоті необхідно порізати шматочками, потім додати апельсини і лимон з цедрою. Після цього перемішати з цукром за смаком і зварити в 2 прийоми на повільному вогні. Вийде дуже солодка дієта для схуднення, що не відірвешся.

Яблуко. Терте яблуко потрібно змішати з коренем селери в співвідношенні 3 до 1. Дрібно натерти корінь хрону і додати його разом з кислим яблуком до селери. Посолити можна за смаком. З'їдайте це щовечора протягом тижня, і схуднення не змусить себе довго чекати.

Буряк. Овочі незамінні для здорового харчування, не є винятком і буряк — сприяє очищенню кишечника, а також містить клітковину, яка вкрай важлива при схудненні. До складу овоча входить чудова речовина — бетаїн, який допомагає запобігти багатьом хворобам, включаючи ожиріння. Корисні властивості має і варений, і печений буряк. При схудненні його можна вживати з ранку натщесерце в кількості 200 г: третій або у вигляді соку. Цей овоч відмінно підходить для розвантажувальних днів, за добу можна з'їсти до 2 кг буряків.

Буряк має унікальне співвідношення двох мікроелементів: кальція і натрія (1:10). Завдяки натрію кальцій розчиняється, а його надлишок легко виводиться з організму. Це дозволяє залишатися кровоносних судинах і суглобам чистими. Кальцій не осідає на стінках судин, значить, не формує склеротичні бляшки і не забиває суглоби.

Крім того, буряк насичений йодом, магнієм і іншими мікроелементами, здатними регулювати судинний тонус, пере-

шкоджати виникненню в судинах тромбів. Пектини і клітковина — природні складові буряків, позбавляють організм від надлишків холестерину, не даючи з'явитися склеротичним бляшкам.

Буряк корисний всім, у тому числі і тим, хто не має зайвої ваги або ожиріння. Він забезпечує правильний перебіг обмінних процесів, призводить до норми.

Кукурудза. Якщо хочеться схуднути, потрібно пити готовий відвар з кукурудзяних рильць. Для приготування відвару беруть свіжі кукурудзяні рильця, нарізають їх. Для щоденного прийому достатньо взяти 6 ст. ложок подрібнених кукурудзяних рильць, залити їх 2 склянками охолодженої (не гарячої!) води. Підготовлена суміш повинна настоюватися 1 годину. Після настоювання її слід піддати півгодинному кип'ятінню на повільному вогні.

Проціджений відвар ділять на 4-5 порцій, які вживають за день. Спільно з прийомом відвару можна дотримуватися прийнятної дієти.

Мед. Мед, який слід приймати в розбавленому вигляді з розрахунку 1 ст. ложка на 100 мл теплої кип'яченої води. Медовий розчин приймати вранці натщесерце за 2 години до їжі і ввечері за 2 години до відходу до сну. Курс 1 місяць, потім 2 тижні перерви і ще 1 місяць прийому. Той же ефект має буряковий сік — його приймають 3 рази на день за годину до їжі.

Зелений чай і кава. Просто пийте побільше зеленого чаю і кави, й будете худнути.

Липова ванна. Заварити 200 г липи літром окропу, отриманий настій влити у ванну. За допомогою цієї процедури досягається досить сильний ефект. Додатково вона позбавляє від зайвого потовиділення. Приймати не частіше, ніж раз на тиждень.

Руська лазня. Всім відомо, що за допомогою банних процедур можна схуднути, але не всі знають як саме. Тому потрібно дотримувати ряд правил:

- температура в парній повинна бути не більше 100 °C;
- вологість не більше 40%;
- потрібно зробити 3 заходи по 15 хвилин;
- не можна обливатися холодною водою.

У день відвідування лазні потрібно багато пити, краще всього зеленого чаю або томатного соку. Після процедури потрібно полежати близько години і поїсти трохи легкої їжі. Наступного дня різниця у вазі може скласти до 3 кг, подібного ефекту можна досягти тільки в руській лазні.

Клізми. Ще одним народним засобом для схуднення є клізми. Застій в кишечнику калових мас не тільки змушує виступати живіт, але і згубно впливає на весь організм, погіршує колір і стан шкіри і волосся. Процедура очищення кишечника зменшує візуально розмір живота і покращує загальне самопочуття. Можна проводити чистку за допомогою розчину яблучного оцту або лимонного соку, які готують з розрахунку 2 л води на 2 столові ложки. Робити клізму можна не частіше двох разів на тиждень.

**Культурно-історичний портал
«Спадщина Предків»**

ДИНОЗАВР ЗУСТРІЧАВ НАРДЕПІВ

15 грудня захисники тварин зустрічали народних депутатів біля Верховної Ради з людиною в костюмі динозавра, передає УНІАН. «Голосуй 5409, чи залишайся в минулому», «Добре, що вимер, бо в цирку змусили б танцювати» — йшлося в динозавра на плакатах.

Так зоозахисники закликають парламентаріїв ухвалити законопроект про заборону цирків із тваринами (№5409). Цей законопроект включено до порядку денного, однак питання в кінці списку.

ЗАЯВА ПРО НЕПРИПУСТИМІСТЬ МАРКУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ АКТИВІСТІВ ЕКОТЕРОРИСТАМИ

Декілька десятків громадських організацій, серед яких і осередки УЕА «Зелений світ», закликали парламентарів, Президента, інші органи державної влади, бізнес та засоби масової інформації не піддаватися тактиці тих, хто не бажає вирішувати довіклі проблеми, а натомість шельмує громадськість, провокує та підштовхує представників бізнесу та влади до насильницьких або інших способів тиску на екологічних активістів замість пошуку діалогу та мирного вирішення суперечок.

Природоохоронні та правозахисні організації, представники громадськості, які приєдналися до цієї заяви, глибоко стурбовані суттєвим сплеском звинувачень, погроз та актів насильства у бік громадян та організацій громадянського суспільства, які мирно захищають свої екологічні права та довілля в Україні, а також спроб розпалювання ворожнечі між бізнесом та громадськістю окремими організаціями та особами.

Зокрема, бізнес-орієнтована громадська спілка «Професійна асоціація екологів України» (надалі — ПАЕУ) тривалий час маніпулятивно намагається нав'язати суспільству поняття «екотероризму», «екорейдерства» та інші ганебні ярлики по відношенню до громадян та громадських організацій, які використовують мирні та законні засоби для захисту довілля та своїх прав. До прикладу, протестують проти будівництва екологічно небезпечних об'єктів, пишуть зауваження в рамках ОВД, звертаються до контролюючих органів чи в судові інстанції.

Нещодавно в ході Національного екофоруму «Зелена економіка: як досягти балансу», організованого ПАЕУ, питанням засудження захисників довілля та обговоренню шляхів протидії «екотерористам» було присвячено цілу панельну дискусію та резолюція Форуму. За результатами Форуму ПАЕУ підготувало звернення до Прем'єр-міністра, Президента та ВРУ, щоб на законодавчому рівні визнати поняття екотероризму та екорейдерства та фактично криміналізувати дії громадськості. Вже протягом місяця у медіа ПАЕУ та окремі експерти від бізнесу активно продовжують підігрівати цю маніпуляцію.

Замість того, щоб будувати діалог із захисниками довілля, чим нібито планувала займатися ПАЕУ, ця організація умисно продовжує дискурс ганьби та навішування ярликів на тих, хто мирно та без насильства захищає довілля та свої

екологічні права.

На превеликий жаль, ця тенденція знаходить відгук серед парламентарів, у тому числі з Комітету ВРУ з екологічної політики та природокористування, які звернулися із закликом розслідування, визнання та протидії так званому «екотероризму».

Подібні утиски захисників довілля привертають все більшу увагу органів у сфері прав людини. Як зазначає на своїй сторінці Комісар Ради Європи з прав людини, «ситуації, коли захисників екологічних прав свідомо висміюють, над ними знущаються, їх маргіналізують, порівнюють з екстремістами та дають принизливі ярлики, такі як «екотерористи» все ще мають місце у деяких країнах. Деякі уряди та підприємства вдаються до образливих і стигматизуючих кампаній, щоб ізолювати активістів та зробити напади на них більш виправданими для широкої громадськості».

За аналізом МБО «Екологія-Право-Людина» з відкритих джерел лише у 2021 році екологічні активісти, журналісти та прості громадяни, які захищали свої екологічні права довілля, понад декілька десятків разів стали жертвами фізичного насильства. Різноманітних випадків погроз та знищення майна було іще більше. І це лише верхівка айсберга, оскільки велика кількість подібних випадків не висвітлюється у пресі.

У відповідь на утиски екологічних активістів, основні правозахисні органи, зокрема Спеціальний доповідач ООН з питань захисників прав людини, ЮНЕП та Верховний комісар ООН з прав людини, вживають заходів для їхнього захисту. Із найновішого — створення Механізму швидкого реагування — спеціального інструменту в рамках Оргуської конвенції, покликаною оперативно реагувати на випадки покарання, переслідування або будь-яких утисків тих, хто прагне реалізувати свої процесуальні екологічні права. Згідно із статтею 3 Оргуської конвенції ніхто, хто реалізує свої права відповідно до її положень, не може бути підданий за свою діяльність покаранню, зазнавати переслідувань або утисків у будь-якій формі.

АКТИВІСТИ ХОЧУТЬ ЗМЕНШИТИ ПРОМИСЛОВЕ ЗАБРУДНЕННЯ

Активісти коаліції громадських організацій «Досить Труїти Кривий Ріг» звернулися до Президента України та Верховної Ради з вимогою зменшити промислове забруднення.

Вони закликають впровадити прогнзовані та єдині з ЄС правила регулювання промислового забруднення, відкрити процедуру отримання інтегрованого дозволу, з доступом громадськості до інформації та електронну прозору дозвільну систему, яка міститиме інформацію про дозволи всіх промислових забруднювачів.

На переконання активістів впровадження європейських норм для промисловості безпосередньо пов'язане із забезпеченням національної безпеки України.

За даними багаторічних спостережень Центру медичної статистики обласної лікарні ім. Мечнікова у Кривому Розі, які є у розпорядженні Коаліції ГО «Досить труїти Кривий Ріг», існує кореляція між показниками захворюваності населення міста та

факторами забруднення навколишнього середовища:

- онкологічні захворювання та наявність свинцю — 0,65;
- зміщення реакції окислення — 0,68,
- вміст оксиду азоту — 0,58,
- вміст свинцю — 0,66,
- вміст нікелю — 0,57.

Наразі у Верховній Раді на розгляді перебувають три законопроекти — 6004, 6004-1 та 6004-2, які направлені на забезпечення прав громадян на безпечне довілля.

«СТОП ШЛАМ» СУДИТИМЕТЬСЯ ІЗ ЗАВОДОМ У СУДІ

Миколаївський Апеляційний суд, задовольнивши апеляцію Миколаївського глиноземного заводу (МГЗ) на рішення суду першої інстанції про компенсацію постраждалим від червоного шламу, фактично визнав, що українські громадяни не мають права на отримання компенсації за заподіяну їм здоров'ю шкоду, йдеться в заяві громадської організації «Стоп шлам», що об'єднує жителів Миколаївської області, постраждалих від токсичних відходів виробництва МГЗ.

У заяві вказується, що для рішення Апеляційного суду, який скасував вердикт про компенсацію для постраждалих, немає правових підстав.

«Воно прийняте виключно під тиском влади, яка зрадила миколаївців. Інтереси російських олігархів — власників МГЗ для влади виявилися важливішими. Поліція, чиновники з Міністерства юстиції, верхівка депутатського корпусу правлячої партії в єдиному пориві захищали брудні справи власників МГЗ від справедливих вимог потерпілих українських громадян», — заявили «Стоп шлам».

«Ми готові домагатися справедливості у Верховному Суді й протистояти будь-якому тиску», — йдеться в заяві.

ПІКЛУВАННЯ ПРО БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН

Комунальний заклад «Щасливі тварини» пропонує мариупольцям приєднатися до акції «Подаруй будку безпритульній тварині». Особливо вона важлива зимою, коли мороз та непогода. Вже зібрано 25 будок. Наразі на території КП ведеться реконструкція. Усього буде 48 нових вольтерів. Вони відповідають ветеринарним нормам, але потребують укомплектування теплими будками. Лише тоді собак зможуть переселити.

У комунальному підприємстві знаходиться понад 50 тварин на добу. Вони тут не проживають, а перебувають близько двох тижнів після стерилізації. Після чого їх або віддають новим господарям, або випускають. Кожен, бажаючий прихистити чотирилапого друга, або ж допомогти у будівництві будок, може звернутися за адресою: вул. Чукарина, 1; (096)4974646.

КРОКОДИЛ, ЖИВУЧИ З ЧЕНЦЯМИ СТАВ ВЕГЕТАРІАНЦЕМ

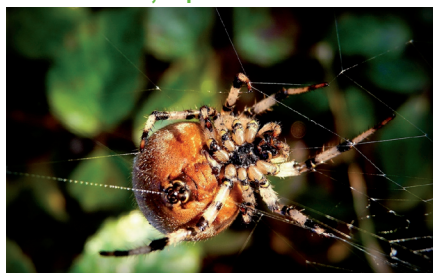
В індійському штаті Керала крокодил на прізвисько Бабія прожив з ченцями понад 70 років та став вегетаріанцем, пише Great Indian Mutiny.

Хижак оселився в ставку при храмі Анантападманабхасвами та через якийсь час почав харчуватися рисом. Щодня рептилія з'їдає кілограм вареного білого рису. Монах кладе рис прямо в пащу крокодилу двічі на день: о восьмій годині ранку та опівдні або ввечері.

За словами ченців, рептилія абсолютно нешкідлива та ні на кого не нападає: «Він не їсть м'ясо. Він навіть не нападає на рибу в озері».

Зоологи скептично ставляться до таких заяв. Кажуть, що хижак не зміг би прожити стільки років без тваринного білка.

ПАВУКИ-КРАБИ ЗВ'ЯЗУЮТЬ САМОК, ЩОБ ЇХ НЕ З'ІЛИ

Самці павуків *Thanatus fabricii* навчилися знерухомлювати партнерок отрутою та зв'язувати їх павутиною перед спарюванням, що дозволяє їм спокійно запліднювати самок, не ризикуючи стати з'їденими.

Це було встановлено в ході спостережень командою дослідників на чолі з Ленкою Сентенською з Масарикова університету, йдеться в статті для журналу *Animal Behaviour*, передає N+1.

Зазначається, що для павуків-самців спроби знайти партнерку для спарювання нерідко закінчуються трагічно.

«Справа в тому, що самки у цих членистоногих зазвичай більші та агресивніші за самців й до того ж схильні до канібалізму. Щоб продовжити рід й при цьому не стати обідом, самцям доводиться бути винахідливими: наприклад, дарувати павучихам подарунки або підстерігати їх під час линьки чи годування», — йдеться в повідомленні.

ДЕЛЬФІН НАВЧАВ ТРЮКУ РОДИЧІВ

Це єдиний відомий факт, коли ссавець в дикій природі навчив представників свого роду прийомів, яким їх зазвичай вчить людина, заявили фахівці. Вчені з Австралії з'ясували, що дельфіни можуть вчитися один у одного, повідомляє Daily Mail.

Зазначається, що поблизу південного узбережжя Австралії помітили дельфінів, які «ходять» на хвості. До цього тільки один з них вмів виконувати такий трюк.

Тварина на ім'я Біллі три тижні лікувалася в дельфінарії Аделаїди в 1988 році. Під час хвороби дельфін побачив прийом і після одужання став повторювати його на волі. Наголошується, що спеціально його цьому не вчили.

Вчені, які спостерігали за зграєю, стверджують, що Біллі навчив «ходьби» ще дев'ятьох родичів, що говорить про високий рівень взаємодії в зграї, і про те, що дельфіни можуть швидко опановувати нові навички.

На думку дослідників, подібні вміння допомагають дельфінам швидше адапту-

ватися до змін навколишнього середовища, ніж при природному відборі, що дає їхньому виду перевагу у виживанні в умовах глобального потепління.

ВІД ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ ВРЯТУЮТЬ КИТИ

Найбільші в світі ссавці здатні ефективніше поглинати вуглекислий газ, ніж дерева.

Великі кити можуть врятувати людство від глобального потепління. Про це повідомляється в доповіді експертів Міжнародного валютного фонду, пише Naked Science.

Еколог Ральф Чамі і його колеги стверджують, що кити здатні зв'язувати величезну кількість вуглекислого газу. А якщо відновити їхню популяцію, то вони допоможуть вивести зайві парникові гази з атмосфери.

Вчені закликають збільшити чисельність китоподібних до рівня, який був до масового полювання на них. Зараз налічується близько 1,3 мільйона особин, раніше цей показник становив — 4-5 мільйонів.

За підрахунками фахівців, кожен великий кит протягом життя може зв'язати близько 30 тонн вуглекислого газу. А після його смерті вивести цю масу з атмосфери. Наприклад, середнє дерево зв'язує всього 2,2 тонни вуглекислоти за сторіччя.

Крім того, кити стимулюють зростання фітопланктону, що поглинає вуглекислий газ. Збільшення біомаси фітопланктону всього на 1% дозволить зафіксувати додатково сотні мільйонів тонн, що еквівалентно посадці приблизно двох мільярдів дерев.

СМАКОТИНКА

Теплий салат із запеченою куркою

Інгредієнти: 2 упаковки свіжого шпінату, 2 упаковки сиру «Моцарелла», 1 куряча грудка, 1 авокадо, 2 ст. ложки оливкової олії, 1 ст.л. кедрових горішків, 1 ч.л. лимонного соку.

Для маринаду: 1 ст.л. соєвого соусу, 1 ст. ложка оливкової олії.

Приготування:

Підготувати маринад: у мисці змішати соєвий соус і оливкову олію, посолити і поперчити за смаком. Куряче філе 15 хвилин тримати в маринаді.

Курку помістити в рукав для запікання і на 20 хвилин відправити в духовку, розігріту до 200 градусів. Потім нарізати її невеликими шматочками.

Кедрові горішки трохи підсушити на сковороді, щоб вони підрум'янилися.

Сир «Моцарелла» бажано знайти у формі маленьких кульок — їх не потрібно

різати. Але підійде і будь-яка інша форма — наріжте сир невеликими шматочками.

Авокадо очистити від шкірки, видалити кісточку і нарізати тонкими скибочками. Щоб фрукт не потемнів, можна збризнути його лимонним соком.

Довільно розкласти всі інгредієнти на тарілці, заправити оливковою олією, посолити і поперчити.

